

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES
Ensenyament de Dret

DRET DEL MAR

Segon Quadrimestre
CURS 2000-2001

Assignatura Optativa
Crèdits Totals: 3

PROFESSORS:
Dr. Antoni Pigrau Solé

DRET DEL MAR

CURS 2000-2001

DRET DEL MAR

Ensenyament de Dret

Àrea de Dret Internacional públic i relacions Internacionals

Segon quadrimestre

Assignatura optativa

3 crèdits (2 crèdits teòrics, 1 crèdit pràctic)

Professor: Dr. Antoni Pigrau Solé

OBJECTIUS

El Dret del mar constitueix un sector material de l'ordenament jurídic internacional que reflecteix de manera particularment clara la pluralitat d'interessos socials i la interrelació entre societat i dret. L'ampliació de l'abast de les normes internacionals en aquest camp i la seva progressiva complexitat tècnica fa impossible el seu estudi detallat en el marc de l'assignatura troncal de Dret Internacional públic. En el vigent Pla d'estudis de Dret de la Universitat Rovira i Virgili, el Dret del mar és objecte d'una matèria optativa de 3 crèdits.

L'objectiu de l'assignatura és l'aprenentatge de la terminologia i els conceptes bàsics, així com dels aspectes fonamentals del règim jurídic desenvolupat en l'àmbit del Dret del mar.

Mar", *BOE* 27 desembre 1971; "Convenio sobre la Plataforma Continental", *BOE* 25 desembre 1971; "Convenio sobre el Alta Mar", *BOE* 27 desembre 1971.

- "Declaración de principios que regulan los fondos marinos y oceánicos y su subsuelo fuera de los límites de la jurisdicción nacional"; Resolución 2749 (XXV) de l'Assemblea General de les Nacions Unides, 17 desembre 1970.

- "Convención de las Naciones Unidas sobre el Derecho del Mar", de 30 d'abril de 1982; NU, Doc. A/CONF.62/122, 7 octubre 1982; *BOE* 13 febrer 1997.

- "Acuerdo relativo a la aplicación de la Parte XI de la Convención de las Naciones Unidas sobre el Derecho del Mar de 10 de diciembre de 1982"; Resolución 48/283 de l'Assemblea General de les Nacions Unides, 28 juliol 1994.

- "Acuerdo sobre la aplicación de las disposiciones de la Convención de las Naciones Unidas sobre el Derecho del Mar de 10 de diciembre de 1982 relativas a la conservación y ordenación de las poblaciones de peces transzonales y las poblaciones de peces altamente migratorios", 4 d'agost de 1995.

B) Dret espanyol

- Ley núm. 20/67, de 8 de abril, relativa a la extensión a doce millas, a efectos de pesca de las aguas jurisdiccionales, *BOE* 11 abril 1967.

- Ley 10/77, de 4 de enero, sobre el Mar territorial; *BOE* 8 gener 1977.

- Real Decreto 2510/1977, de 5 de agosto, sobre líneas de base recta para la delimitación de aguas jurisdiccionales, *BOE* 30 setembre 1977.

- Ley núm. 15/1978, de 20 de febrero, relativa a la zona económica exclusiva, *BOE* 23 febrer 1978.

- Real Decreto 799/81, de 27 de febrero de 1981, sobre Investigación científica marina en zonas somelidas a la jurisdicción española, *BOE* 8 maig 1981.

- Orden 25/1985, de 23 de abril, sobre las Normas para las escalas de buques de guerra extranjeros en puertos o fondeaderos españoles y su paso por el mar territorial español, en tiempo de paz; *BOE* 14 maig 1985.

- Real Decreto 1027/1989, de 28 de julio, sobre abanderamiento, matriculación de buques y registro marítimo.

- Ley 27/1992, de 24 de noviembre, de Puertos del Estado y de la Marina Mercante; *BOE* 25 novembre 1992.

DOCUMENTACIÓ ADDICIONAL

- Nacions Unides, *El Derecho del Mar*, Oficina de Asuntos Oceánicos y del Derecho del Mar, Col·lecció de monografies.

- Nacions Unides, *Boletín de Derecho del Mar*.

SISTEMA D'AVUACIÓ

Als efectes de l'evaluació dels alumnes es tindrà en compte la participació a classe, l'assistència i seguiment de les classes pràctiques i la qualificació resultant d'una prova final per escrit que inclourà, si s'escau, un cas pràctic.

- DUPUY, R.J. - VIGNES, D. (Dir.),
Traité du Nouveau Droit de la Mer, Economica-Bruylant, Paris-Bruxelles, 1985 (ed. anglesa: *A handbook of the New Law of the Sea*, 2 Vols., Académie de Droit International de La Haye, Martinus Nijhoff, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1991).
- LUCCHINI, L., VOECKEL, M.,
Droit de la Mer, Pedone, Paris, 1990.
- ORIHUELA CALATAYUD, E.,
España y la delimitación de sus espacios marítimos, Universidad de Murcia, Murcia, 1989.
- ORREGO VICUÑA, F.,
 "La zone économique exclusive: Régime et nature juridique dans le droit international", *RCADI*, Vol.199, 1986 (IV), pp. 9-170.
- ORREGO VICUÑA, F.,
 "La aplicación de la Convención de las Naciones Unidas sobre el Derecho del Mar en el derecho y la práctica de América Latina", en *Cursos de Derecho Internacional de Vitoria-Gasteiz 1993*, Universidad del País Vasco-Tecnos, Madrid, 1994, pp. 337-378.
- PASTOR RIDRUEJO, J.A.,
 "La Convención de 1982 sobre el Derecho del Mar y los intereses de España", *Cursos de Derecho Internacional de Vitoria-Gasteiz 1983*, Universidad del País Vasco, 1984, pp. 69-103.
- POCH, A. (Dir.)
La actual revisión del Derecho del Mar. Una perspectiva española, 2 vols., Instituto de Estudios Políticos, Madrid 1974.
- SAURA ESTAPA, J.,
Límites del mar territorial, J.M.Bosch, Barcelona, 1996.
- SAURA ESTAPA, J.,
Delimitación jurídica de la plataforma continental, Tecnos, Madrid, 1996.
- SCOVAZZI, T.,
Elementos de Derecho Internacional del Mar (ed. española de *Elementi di diritto internazionale del mare*, Gluffrè, Milano, 1994, a cargo de V.BOU FRANCH), Tecnos, Madrid, 1995.
- SOBRINO HEREDIA, J.M.,
 "La cooperación internacional en la conservación y gestión de los recursos pesqueros del alta mar", *CEBDI*, Vol.II, 1998, pp. 429-525.
- TREVES, T.,
 "Problemas generales del Derecho Internacional público a la luz de la Convención de las Naciones Unidas sobre el Derecho del Mar", *Cursos de Derecho Internacional de Vitoria-Gasteiz 1984*, Universidad del País Vasco, 1985, pp. 17-62.
- TREVES, T.,
 "Codification du droit international et pratique des Etats dans le droit de la mer", *RCADI*, 1990 (IV), Vol.223, pp. 9-302.
- WEIL, P.,
Perspectives du droit de la délimitation maritime, Ed. Pedone, Paris 1988.
- YTURRIAGA BARBERAN, J.A.,
Ámbitos de soberanía en la Convención de las Naciones Unidas sobre el Derecho del Mar. Una perspectiva española, Ministerio de Asuntos Exteriores, Secretaría General Técnica, Madrid, 1993.
- ZAVALA, J.,
Consenso y confrontación en la delimitación de la ZEE y de la plataforma continental, Universidad Carlos III de Madrid/Dykinson, Madrid, 1998.

PRINCIPALS TEXTOS JURÍDICOS DE REFERÈNCIA

A) Tractats internacionals

- Convenis de Ginebra de 29 d'abril de 1958: "Convenio sobre el Mar Territorial y la Zona Contigua", BOE 24 desembre 1971; "Convenio sobre la Pesca y Conservación de los Recursos Vivos del Alta

DRET DEL MAR

PROGRAMA

PRIMERA PART: ASPECTES GENERALS

Lliçó 1.- Introducció: els Estats davant els espais marins. Els condicionants geogràfics. Els interessos estratègics i de seguretat. El mar com espai de comunicació i transport. L'aprofitament dels recursos marins. La desigualtat dels Estats en els usos del mar. La formació de normes en el Dret del mar.

Lliçó 2.- Formació i evolució històrica del Dret del mar. El Dret del mar en l'etapa colonial: factors econòmics i de seguretat. La Conferència de codificació de La Haya de 1930. La I Conferència sobre el Dret del Mar i les quatre Convencions de Ginebra. La II Conferència de Ginebra.

Lliçó 3.- La revisió del Dret del Mar. La crisi del consens: factors econòmics, tecnològics i estratègics que incideixen en la revisió del Dret del Mar. La Declaració Pardo i la Comissió de Fons marins. Organització i mètode de treball. La IIIª Conferència de les Nacions Unides sobre el Dret del Mar: organització i mètode de treball. Posició espanyola a la Conferència. La Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret del Mar de 1982. Els acords posteriors relatius a l'aplicació de la Convenció.

SEGONA PART: DELIMITACIÓ, RÈGIM JURÍDIC, ÚS I APROFITAMENT DELS ESPAIS MARINS

Lliçó 4.- Aigües Interiors, mar territorial i zona contigua. Línies de base: norma general i règims particulars. Les aigües Interiors: règim jurídic dels ports. El mar territorial: concepte i delimitació. Règim jurídic del mar territorial. Aigües i badies històriques. La zona contigua. Referència al Dret espanyol.

Lliçó 5.- La plataforma continental. Concepte geològic i importància econòmica de la plataforma continental. Origen i contingut del concepte jurídic de plataforma continental. El límit exterior de la plataforma continental: criteris del Conveni de 1958 i de la Convenció de 1982. La Comissió de límits de la plataforma continental. Règim jurídic de la plataforma continental: drets i obligacions de l'Estat riberec. Els drets dels tercers Estats.

Lliçó 6.- La zona econòmica exclusiva. El Conveni de Ginebra de 1958 relatiu a la protecció dels recursos vius en alta mar. Estats territorialistes versus Estats patrimonialistes a la IIIª Conferència sobre el Dret del mar. Concepte i naturalesa jurídica de la zona econòmica exclusiva en la Convenció de 1982. El límit exterior de la zona econòmica exclusiva. Països sense litoral i països amb característiques geogràfiques especials. Referència al Dret espanyol.

Lliçó 7.- La delimitació dels espais marins entre Estats amb costes adjacents o situades davant per davant. La delimitació de les aigües interiors, el mar territorial i la zona contigua. La delimitació de la zona econòmica exclusiva i de la plataforma continental: evolució normativa i desenvolupament jurisprudencial. Problemes particulars. La publicitat de les delimitacions marines. Referència a les fronteres marítimes espanyoles.

Lliçó 8.- Illes, arxipèlags i Estats arxipelàgics. Concepte d'illa: règim jurídic. El principi arxipelàgic: evolució. Concepte d'Estat arxipelàgic. Delimitació de les línies de base arxipelàgiques. Les aigües arxipelàgiques: concepte i règim jurídic. La qüestió dels arxipèlags d'Estat: els casos de Balears i Canàries.

Lliçó 9.- L'alta mar. Concepte d'alta mar. Els principis de llibertat i igualtat en alta mar. Les llibertats de l'alta mar. La nacionalitat dels vaixells. El principi de jurisdicció exclusiva de l'Estat del pavelló; excepcions. Especial referència a la pesca a l'alta mar; l'Acord sobre la pesca de 4 d'agost de 1995.

Lliçó 10.- Els estrets internacionals. Concepte i tipologia dels estrets. El règim de navegació pels estrets. Referència a l'estret de Gibraltar.

Lliçó 11.- La Zona Internacional dels fons marins. Els fons marins i oceànics: idees generals. La Zona com a patrimoni comú de la Humanitat: principis que regelen la utilització dels fons marins. La Zona: concepte. Els recursos de la Zona: aspectes que incideixen en la política d'explotació dels recursos dels fons marins. El règim d'exploració i explotació dels recursos minerals dels Fons marins a la Convenció de 1982. L'Acord de 28 de juliol de 1994, sobre l'aplicació de la Part XI de la Convenció de 1982.

Lliçó 12.- L'Autoritat Internacional dels Fons Marins. La institucionalització del Dret del mar: antecedents. L'Autoritat: propòsits, principis i naturalesa jurídica. Les competències de l'Autoritat. Estructura orgànica: l'Assemblea, el Consell, la Secretaria, l'Empresa.

Lliçó 13.- Les regions àrtica i antàrtica. Idees generals. L'Àrtic. Problemes de jurisdicció: la teoria dels sectors. Recursos biològics i zones econòmiques. Plataforma i Zona de Fons Marins. Alta mar. L'Antàrtida. Problemes de jurisdicció: el Tractat Antàrtic. Recursos biològics: la Convenció de Canbera de 1986. Plataforma continental i Zona de Fons Marins.

Lliçó 14.- La Investigació científica marina. Idees generals. Principis generals que regeixen la investigació científica marina. La investigació científica marina en els espais marins: en el mar territorial; en la zona econòmica exclusiva i en la plataforma continental; en la Zona. Desenvolupament

i transferència de la tecnologia marina. La cooperació internacional en matèria d'investigació científica marina.

Lliçó 15.- La protecció i preservació del medi marí. Idees generals. Els principis generals del Dret del medi ambient en la seva aplicació al medi marí. Les competències de l'Estat riberec en matèria de protecció i preservació del medi marí. La cooperació internacional per via convencional, en els àmbits universal i regional. Especial referència al Mar Mediterrani.

TERCERA PART: L'APLICACIÓ DEL DRET DEL MAR

Lliçó 16.- Mecanismes d'aplicació del Dret del Mar. Idees generals. L'exercici de la jurisdicció estatal. Mesures de control i seguiment. Mesures unilaterals dels Estats: el dret de visita; el registre de vaixells. Mesures institucionalitzades: el control de les activitats en la Zona. Mesures de reacció. Mesures unilaterals dels Estats: el dret de captura, el dret de persecució. Mesures que pot adoptar l'Autoritat Internacional dels Fons Marins.

Lliçó 17.- La solució de controvèrsies en el Dret del mar. Evolució històrica. Procediments previstos en les Convencions de Ginebra de 1958. La Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret del mar de 1982: ventall procedimental. La negociació. La conciliació. L'arbitratge. El recurs al Tribunal Internacional de Justícia. El Tribunal Internacional del Dret del Mar: composició, competències, procediment. La Sala de Controvèrsies dels Fons Marins.

Lliçó 18.- Aspectes del Dret del Mar relatius a la responsabilitat internacional. L'origen de la responsabilitat internacional: responsabilitat derivada d'acte il·lícit i responsabilitat por risc. Les conseqüències de la responsabilitat.

BIBLIOGRAFIA

La bibliografia que a continuació es relaciona pot ser emprada, a criteri dels estudiants, per a l'aprofundiment en l'estudi dels aspectes inclosos en el programa.

ABELLAN, V. (Dir.),
Espanya i el Nou Dret del Mar, Fundació Caixa de Pensions, Barcelona, 1988.

BARDONNET, D. - VIRALLY, M., (Dir.),
Le nouveau droit international de la mer, Pedone, París 1983.

CASADO RAIGÓN, R.,
"El Derecho de la pesca en alta mar y sus últimos desarrollos", en *Cursos de Derecho Internacional de Vitoria-Gasteiz 1995*, Universidad del País Vasco-Tecnos, Madrid, 1996, pp. 97-135.

DE AZCARRAGA, J.L.,
Derecho del Mar, 2 Vols., Universidad de Alcalá de Henares, Madrid, 1983.

DUPUY, R.J.,
L'Océan partagé, Pedone, Paris, 1979.